

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตยางพาราธรรมชาติมากเป็นอันดับ 1 ของโลก มีมูลค่าการส่งออกต่างประเทศ 2.3 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 89 ของผลผลิตทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2546 มีมูลค่าการส่งออกรวมยางพารา ผลิตภัณฑ์ยางพาราและผลิตภัณฑ์ไม้ยางพาราประมาณ 210,396 ล้านบาท แบ่งการส่งออกยางพาราในรูปวัตถุดิบ (ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้นและอื่น ๆ) 115,822 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์จากยางพารา 64,712 ล้านบาท และผลิตภัณฑ์ไม้ยางพารา 29,857 ล้านบาท (พูนผล ธรรมวิษ, 2549, หน้า 11) ทั้งนี้หากคิดเฉพาะมูลค่าการส่งออกยางในรูปวัตถุดิบแล้วจะเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นอันดับ 4 ของสินค้าที่มีมูลค่าสูงสุด 20 อันดับแรกของประเทศ นับได้ว่ายางพาราเป็นสินค้าที่นำเงินตราเข้าสู่ประเทศจำนวนมากและช่วยสร้างรายได้ให้เกษตรกรชาวสวนยางหลายล้านคน ตลอดจนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย สำหรับปริมาณยางพาราธรรมชาติที่ไทยผลิตได้นั้นประมาณร้อยละ 11 ใช้ในประเทศและส่งออกต่างประเทศร้อยละ 89 ของผลผลิตยางพารา จึงทำให้ราคายางพาราของไทยถูกกำหนดโดยราคาตลาดโลก ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้การค้ายางพาราของไทยต้องคาดคะเนราคาและเสี่ยงต่อการขาดทุนค่อนข้างสูง พ่อค้าจึง ผลักภาระให้เกษตรกรโดยกดราคาซื้อขายได้ เช่น โครงสร้างตลาดยางพาราของไทยค่อนข้างผูกขาด เนื่องจากมีผู้ส่งออกรายใหญ่ที่มีเงินทุนและเครือข่ายมากอยู่ไม่กี่ราย นอกจากนี้เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราเป็นผู้ผลิตรายย่อยซึ่งมีจำนวนมาก ที่ขาดเงินทุน ความรู้ทางการตลาด ผลผลิตมีจำนวนน้อยและมีความลำบากในการขนส่งผลผลิตทำให้ขาดอำนาจต่อรองทางการตลาด

เกษตรกรจึงได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น สหกรณ์เกษตร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ เป็นต้น ในภาพรวมของกลุ่มเกษตรกรไทยในปี 2553 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้น 4,359 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 665,666 ราย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2553) สำหรับกลุ่มเกษตรกรเริ่มมีการรวมตัวกันขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 อย่างไรก็ตามเป็นทางการเรียกว่า “กลุ่มชาวนา” ทางราชการได้มีการส่งเสริมให้ตั้งกลุ่มชาวนาขยายไปทั่วประเทศ โดยให้การจดทะเบียนไว้เป็นหลักฐานแต่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลไม่สามารถดำเนินการค้าได้ จนเมื่อกรมส่งเสริมการเกษตรก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2510 กลุ่มชาวนาจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กลุ่มเกษตรกร” ทั้งนี้เพื่อให้มีความหมายกว้างขึ้น สามารถครอบคลุมอาชีพการเกษตรทุกสาขา

ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนของภาครัฐ ปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรกระจายอยู่ทั่วประเทศซึ่งประกอบได้ด้วยกลุ่มเกษตรกรอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกรกรทำนา กลุ่มเกษตรกรกรทำไร่ กลุ่มเกษตรกรกรทำสวน กลุ่มเกษตรกรกรเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ตลอดระยะเวลาของการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรประสบปัญหาในการดำเนินงานหลายด้านด้วยกัน เช่น ปัญหาข้อจำกัดในการบริหารจัดการของเกษตรกร ปัญหาอันเนื่องมาจากกฎระเบียบข้อบังคับที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน และปัญหาด้านนโยบายของรัฐต่อการสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ชัดเจน ขาดการสนับสนุน อย่างต่อเนื่องทำให้กลุ่มเกษตรกรส่วนมากอยู่ในขั้นกำลังพัฒนาและมีส่วนน้อยที่จัดอยู่ในกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งสามารถดำเนินธุรกิจการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นผู้ปลูกยางพาราที่มีสวนขนาดเล็กและอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ทำให้มีปัญหาในการขายผลผลิตและการขนส่ง เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอท่าตะเียบได้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มกันจึงจัดตั้งขึ้นเป็น “กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ” เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2541 เพื่อช่วยเหลือกันในด้านรวบรวมยางพาราแผ่นดิบและเศษยางพาราจากสมาชิกแล้วจึงส่งขายไปยังตลาดกลางเพื่อให้มีราคาสูงขึ้นและลดความเสี่ยงจากการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง จากการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ ได้มีการส่งเสริมพัฒนาเพื่อยกระดับให้ได้มาตรฐานด้วยการได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดงานสถาบันเกษตรกรระดับจังหวัด ปี พ.ศ. 2547 ประเภทกลุ่มเกษตรกรดีเด่น ในปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบได้มีการขยายสาขาเพิ่มเป็น 3 สาขา เพื่อความสะดวกในการรวบรวมยางพาราของสมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกรวม 377 คน (กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ, 2544) การดำเนินงานบริหารกลุ่มเกษตรกรจะต่างจากนิติบุคคลประเภทอื่น ๆ ที่กลุ่มเกษตรกรรู้สึกเป็นเจ้าของ เพราะบุคคลเหล่านั้นคือสมาชิก ดังนั้นทุกคนจึงปรารถนาให้กลุ่มมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สมาชิกได้อย่างสูงสุด ซึ่งการนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ของสมาชิกได้ กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบจะต้องมีการบริหารจัดการทั้งในด้านคน ด้านเงิน ด้านทรัพยากร และด้านการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การที่กลุ่มเกษตรกร จะสามารถดำเนินงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางกลุ่มจะต้องมีข้อมูลทั้งในส่วนของความคิดเห็นของสมาชิกที่มีการบริหารงานกลุ่มเกษตรกร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นของสมาชิก ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการบริหารกลุ่มเกษตรกร

จากเหตุผลทั้งหมดที่เสนอมาข้างต้น กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบได้มีการขยายสาขาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การขยายตัวตามปริมาณธุรกิจและสภาพแวดล้อมทางการเงินที่แปรเปลี่ยน รวมทั้งนโยบายการเข้าถึงแหล่งเงินทุน นโยบายกระตุ้นการใช้จ่ายเงิน การบริหารงาน

ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ ซึ่งได้แก่องค์ประกอบด้าน คน เงิน ทรัพยากร และการจัดการ ซึ่งล้วนแล้วจะช่วยส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามอุดมการณ์ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ นอกจากนี้การที่กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบจะบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารงานเพื่อให้สมาชิกมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ การศึกษา ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงมุ่งเน้นศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบที่มีต่อองค์ประกอบหลักด้านต่าง ๆ ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ ด้วยเล็งเห็นว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมมติฐานการวิจัย

1. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ
2. จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ
3. จำนวนปีที่ทำสวนยางพารา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ
4. รายได้จากการทำสวนยางพารา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ
5. ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราทำตะเกียบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจและวางแผนปรับปรุงและส่งเสริมการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรต่อการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรท่าตะเียบ ด้วยแบบสอบถามซึ่งมีตัวแปรที่นำมาศึกษา คือ

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ลักษณะบุคคล ประกอบด้วย ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนปีที่ทำสวนยางพารา ลักษณะทางสังคม ประกอบด้วย รายได้จากการทำสวนยางพารา ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา ที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการบริหารงานกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 377 คน (เอกสารการประชุมใหญ่สามัญประจำปี, 2554, หน้า 2)

3. ขอบเขตด้านเวลา

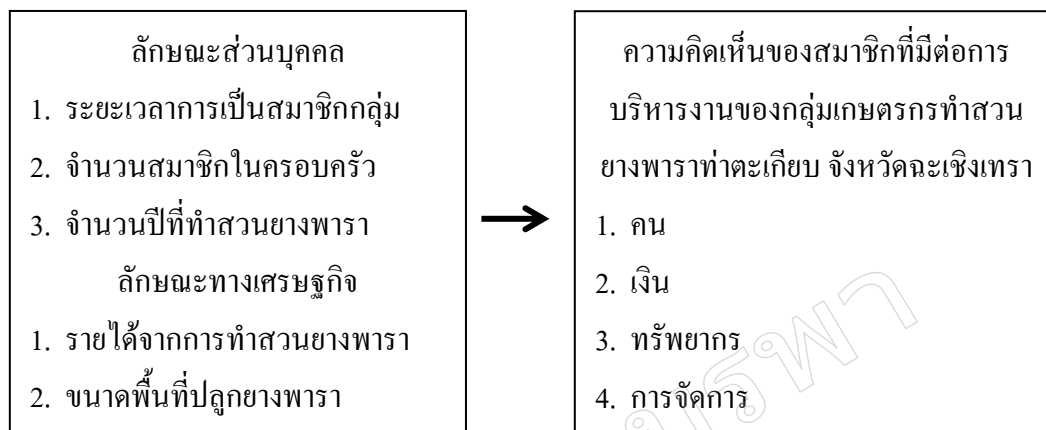
ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัย และเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างเดือน มีนาคม พ.ศ. 2555- พฤษภาคม พ.ศ. 2555

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดของปีเตอร์ เอฟ ตรีคเคอร์ (สุภาพรรณ ประทุมมา, 2548) มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในส่วนของตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงาน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรสวนยางพาราท่าตะเียบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ คน เงิน ทรัพยากร และการจัดการ
การบริหารคน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการบริหารงาน กลุ่มเกษตรกรสวนยางพาราท่าตะเียบซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการและพนักงานมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานที่มีความทุ่มเทและมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมการทำสวนยางพาราท่าตะเียบ

การบริหารเงิน หมายถึง การดำเนินการเพื่อใช้ในบริหารงานกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ ให้บรรลุเป้าหมาย

การบริหารทรัพยากร หมายถึง การดำเนินการเพื่อใช้ วัสดุอุปกรณ์ หรือทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ ให้บรรลุเป้าหมาย

การบริหารการจัดการ หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้การทำงานที่เป็นระบบ มีการจัดการที่ดี แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบมีการควบคุม ตรวจสอบและรายงานที่เป็นไปอย่างมีระบบตามขั้นตอน มีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา หมายถึง กลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มทำสวนยางพาราชายแผ่นยางพารา

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม หมายถึง ระยะเวลา นับแต่วันที่ได้สิทธิ์การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรสวนยางพาราจนถึงวันที่สมาชิกถึงแก่กรรม โดยนับอายุการเป็นสมาชิกเป็นปี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง พ่อ แม่ ลูก และญาติของฝ่ายพ่อและแม่ ที่อาศัยอยู่ในหลังคาเรือน

จำนวนปีที่ทำสวนยางพารา หมายถึง ระยะเวลาเริ่มต้นทำสวนยางพาราจนถึงปัจจุบัน รายได้จากการทำสวนยางพารา หมายถึง ผลตอบแทนจากการทำสวนยางพารา ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา หมายถึง จำนวนพื้นที่ทั้งหมดของเกษตรกรทำสวนยางพารา ที่ใช้ในการปลูกยางพารา (นับเป็นไร่)

ความต้องการของสมาชิก หมายถึง ความอยากได้ ใครได้หรือประสงค์จะได้ ในการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา

กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา หมายถึง กลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มทำสวนยางพาราขายแผ่นยางพารา

ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ การตัดสินใจ การแสดงออกด้านความรู้สึกต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา หมายถึง บุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อบังคับของกลุ่มเกษตรกรเข้าสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา รวมถึงผู้ได้รับตำแหน่งในกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราท่าตะเียบ จังหวัดยะเชิงเทรา